

1. Goedheid

Op mijn dertiende had ik al verschillende religieuze boeken gelezen. Het belangrijkste wat ik heb onthouden uit die boeken was niet zozeer het bestaan van God of een of andere bovenmenselijke kracht. Wat mij toen, als kind, bijbleef, was de gulden regel: 'Behandel anderen zoals je door hen behandeld wil worden.'

Misschien klinkt die regel cliché in je oren, mijn dochter, maar sinds die dag heb ik zoveel mogelijk geprobeerd om mij aan die regel te houden. Niet omdat het een religieuze verplichting was, maar omdat ik het een zinvolle en eerlijke leefregel vind.

Als tiener zocht ik richting in mijn leven en zo'n eenvoudige regel hielp me daarbij. Mijn ouders hielpen mij met raad en daad om mijn weg te vinden, maar als je dertien bent, wil je ook graag andere meningen dan die van je ouders.

Iets meer dan twintig jaar later besef ik wel dat die gulden regel zo aannemelijk voor mij was vanwege de opvoeding die ik had gekregen van mijn ouders.

Ik herinner bijzonder weinig van mijn eerste zeven levensjaren, maar er wordt gezegd dat ik allesbehalve een gemakkelijk kind was. Ik hield blijkbaar met niemand rekening en wilde altijd mijn zin krijgen. De vele preken van mijn vader en het voorbeeld van mijn moeder hebben me met de jaren doen veranderen. Als ik stout was tegen andere kinderen, herhaalde mijn vader: 'Zou je zo behan-

deld willen worden door iemand?’ Gelukkig had hij geduld, en uiteindelijk is die boodschap aangekomen.

De gulden regel is niet het belangrijkste dat ik van mijn ouders heb gekregen. ‘Het goede doen’ is dat zonder twijfel wel, en dat is wat ik graag wil doorgeven aan jou. Ik weet dat het moraliserend en bijna kerkelijk klinkt. Maar weet, mijn dochter, dat zowel de gulden regel als goedheid niet eigen zijn aan een religie. In het confucianisme, taoïsme, hindoeïsme, boeddhisme, zoroastrisme, jodendom, christendom, de islam, de bahai en het humanisme zijn zowel de gulden regel als goedheid centrale boodschappen.

Om goedheid te tonen is liefde nodig. Het is liefde die ons in staat stelt om het goede te doen. Liefde zien we echter steeds meer als van één iemand houden. Maar dat is onvoldoende.

De Nederlandse televisie wilde per se naar Albanië om mijn bron van liefde te interviewen: je grootmoeder. Toen zei ze voor de camera: ‘Liefde is niet alleen van een persoon houden, maar ook andere mensen helpen. Je moet ook je best doen voor iemand. Je moet goed zijn voor iemand.’

Je grootouders hebben ons meegegeven dat we goedheid moeten laten zien. Om te beginnen aan elkaar als broers en zussen. ‘Ik zei altijd dat jullie elkaar moeten helpen, ouderen moeten helpen en klaarstaan voor elkaar’, gaat je grootmoeder verder in datzelfde interview.¹

1 http://www.npo.nl/liefde-in-tijden-van-verwarring/27-11-2016/VPWON_1266712.

Als samenleving zijn we niet getraind om het goede te doen. Het kapitalisme, dat alom domineert, heeft ons vooral getraind om in competitie te treden met elkaar en op onszelf gericht te zijn. Dat in combinatie met focussen op het eigen belang geeft weinig ruimte voor goedheid.

Theorieën over de slechte aard van de mens worden daarvoor steeds populairder. Goedheid is iets voor naïevelingen. Wie slim is, weet dat de mensen niet begaan zijn met het goede doen, maar proberen om de beste te zijn. Bovendien, als je goed doet, heb je nog geen garantie dat anderen goed zullen zijn voor jou. Dus de kans dat je ontgoocheld raakt, is groot. Door die ontgoocheling ga je dan zelf wantrouwig, verzuurd en zelfs slecht van aard worden. De les van de dag is: hou je bezig met jezelf en niet met zaken zoals goedheid.

Mijn liefste, laat je niet verleiden door dergelijke theorieën. We zullen je goedheid trachten mee te geven en voor de rest zal jijzelf moeten proberen om het goede te doen. Goedheid is eigen aan de mens. Het vraagt wel bewustwording en toewijding om ze te versterken.

Er is hoop, lieve Inaya, want in tegenstelling tot wat velen geloven zijn empathie en sociaal gedrag vroege verworvenheden in de evolutie van de mens. Onze overleving berust meer op samenwerking dan op concurrentie. Dat de mens een sociaal wezen en ‘supersamenwerker’ is, wordt ook gestaafd door wetenschappelijk onderzoek uit verschillende domeinen.²

2 Van Duppen, D. en Hoebeke, J., *De supersamenwerker*, EPO, Berchem, 2016.

In een wereld waarin we steeds meer zijn gaan geloven dat we vooral goed moeten doen voor onszelf of hoogstens ook

voor een paar mensen rondom ons, ben ik heel blij met de filosofie die ik heb meegekregen van je grootouders. Ze hadden ook kunnen zeggen dat we alleen goed moeten doen voor ons gezin. Dat zou een heel andere boodschap zijn geweest. Maar ze zijn moedig geweest en hebben gekozen voor een goedheid naar iedereen toe. Je grootouders zijn gelukkig niet het enige voorbeeld. Er zijn veel mensen die voor goedheid kiezen, vanuit hun religieuze overtuigingen of hun humanistische idealen.

Je grootvader, een agnost en een man van weinig woorden, zegt over goedheid en liefhebben: ‘Dat is niet alleen voor mensen die je kent, maar ook voor mensen die je op straat tegenkomt. Een kind in moeilijkheden bijvoorbeeld, moet je helpen met alle middelen die je hebt, ook al is dat niet je eigen kind.’